

RIKSADVOKATEN

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

FINANSDEPARTEMENTET	
21. OKT. 2004	
Saknr.	03 / 1329 - 38
Arkivnr.	

REF.:

VÅR REF.:
Ra 04-297 RØS/mw
510

DATO:
19.10.04

HØRING - RAPPORTERINGSPLIKT FOR REVISORER

Det vises til Deres høringsbrev av 15. juni d.å. med vedlagt høringsnotat av 13. mai d.å. om rapporteringsplikt for revisorer.

Riksadvokaten er kjent med Økokrim statsadvokatembeters høringsuttalelse av 17. september d.å.

Forslaget om rapporteringsplikt for revisorer begrunnes innledningsvis i høringsnotatet med at det blant annet ikke er registrert ett eksempel på at revisorer har benyttet seg av muligheten til å rapportere om straffbare handlinger i medhold av revisorloven § 6-1 fjerde ledd. Det uttales videre at dette kan indikere at det ikke er tilstrekkelig å overlate til revisors eget skjønn om underretning skal foretas. Riksadvokaten ønsker å peke på at revisorer – som kjent – fikk meldeplikt ved lov av 20. juni 2003 nr. 41 (hvitvaskingsloven) som trådte i kraft 1. januar 2004. Meldeplikten etter denne lov inntrer blant annet når revisor får mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling. Riksadvokaten ønsker å reise spørsmålet om det nye forslaget medfører en "dobbelrapportering", og om det er nødvendig å utvide meldeplikten før en har høstet erfaringer med hvitvaskingsloven.

En effekt av meldeplikten etter hvitvaskingsloven vil trolig være at revisors handlefrihet i forhold til håndtering av mistanker som oppstår under utførelse av revisjon, som sådan er sterkt svekket. Det er således ikke lenger opp til revisors skjønn om det skal meldes eller ikke når først mistanken er skapt. En vil anta at meldeplikten på sikt vil skape større oppmerksomhet for revisorene til å avsløre straffbare handlinger og til å reagere der mistanke foreligger. Loven har virket i 10 måneder, og en antar at det vil løpe en viss tid før en ser virkningene av pålegget. Yrkesgruppen må som sådan innordne seg etter loven og en antar at en kompetanseheving og holdningsendring må til før resultatene kommer. Riksadvokaten er noe usikker på om manglende tilfeller av rapportering er et treffende argument så lenge man faktisk ikke har hatt mulighet til å se effekten av hvitvaskingslovens pålegg. Forslaget om meldeplikt etter revisorloven ble fremmet før hvitvaskingsloven trådte i kraft.

Postadresse:
Postboks 8002 Dep
0030 OSLO

Kontoradresse:
Stortorvet 2
0155 OSLO

Telefon:
22 47 78 50

Telefaks:
22 33 31 12

Riksadvokaten forstår rapporteringsplikten i hvitvaskingsloven dit hen at den gjelder alle transaksjoner som fremstår som mistenkelige, med andre ord at de knyttes til handlinger som har som mål å skjule utbytte. Dersom en revisor gjennom regnskapskontroll avslører primærhandlingen, inntreer også meldeplikten. Det er nærliggende å tro at meldeplikten etter hvitvaskingsloven langt på veg vil oppfylle begrunnelsen for å pålegge revisor ytterligere meldeplikt etter det nye forslaget. Det revisor først og fremst kan avsløre er bevegelser i regnskapet som ikke er forretningsmessig forankret, men som gir grunnlag for mistanke om noe straffbart, det være seg om revisjonsklienten selv er gjerningsmann eller om klienten er fornærmet. Meldeplikten etter hvitvaskingsloven gir mulighet for revisor til å melde i alle tilfeller der pengestrømmen etterlater en mistanke om uregelmessige bevegelser. Det er nettopp dette som er kjernen i revisjonen; å undersøke om regnskapet gjenspeiler de faktiske forhold.

Riksadvokaten er enig med ØKOKRIM i at meldeplikten etter hvitvaskingsloven ikke fanger opp alle tilfeller, jf. ØKOKRIMs høringsuttalelse side 2. Likevel ser en at de tilfeller som faller utenfor, i det vesentlige vil være formalovertrедelser – som er straffverdige – men som ikke har det samme samfunnsskadelige potensialet som utbyttekriminaliteten. Meldeplikten etter hvitvaskingsloven vil fange opp den alvorlige økonomiske kriminalitet, og så lenge muligheten til å vinne erfaring med hvitvaskingslovens meldeplikt har vært begrenset, kan det stilles spørsmål om det allerede nå bør pålegges ytterligere meldeplikt. Uansett vil revisor etter någjeldende lov har rapporteringsrett, og mulighet for å anmelde straffbare forhold på ordinær måte til politiet.

Kredittilsynet har i høringsnotatet under pkt. 3.3.2 foreslått at rapporteringsplikten skal avgrenses til straffbare handlinger som kan medføre høyere straff enn fengsel i 6 måneder. Finansieringsvirksomhetsloven § 2-17 hadde en liknende bestemmelse for rapporteringspliktige finansinstitusjoner. I forbindelse med den nye hvitvaskingsloven ble denne avgrensning fjernet. I arbeidsgruppens rapport av 8. oktober 2002 ble det særlig lagt vekt på at avgrensningen ikke hadde praktisk betydning, og at den var mer egnet til å forvirre enn å skape klarhet for når meldeplikten skulle inntre. Det var videre påpekt at de rapporteringspliktiges kunnskap om strafferett ville være begrenset.

Riksadvokaten er av den oppfatning at de samme argumenter gjør seg gjeldende her. Revisorer har i utgangspunktet begrenset kunnskap om strafferett, og en avgrensning som foreslått vil medføre at lovbruddet må identifiseres. Uten tilstrekkelig kompetanse vil dette kunne medføre betydelig arbeid og eventuelt en vegring mot å melde fordi en er usikker på om meldeplikten er tilstede. En vil unngå vanskelig juridiske avveininger tidlig i fasen der informasjonen som mistanken bygger på nødvendigvis må være begrenset. En er også usikker på hvorvidt avgrensningen har noen praktisk betydning. Riksadvokaten er ikke særlig bekymret for at det vil skje en overrapportering av bagatellmessige forhold dersom meldeplikten ikke begrenses som foreslått. De fleste økonomisk- og vinningsmotiverte lovbrudd som begås i næringslivet – og som er så alvorlige at lovgiver gjennom meldeplikt har interesse av å avsløre handlingen – er lovbrudd som har strafferamme over fengsel i 6 måneder. Forslaget om avgrensning fremstår derfor som unødvendig og tungvint, og uten betydning som vern mot rapportering av bagatellmessige forhold. Riksadvokaten foreslår at avgrensningen fjernes.

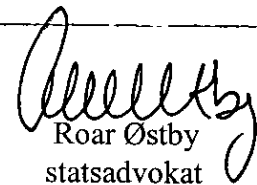
Det fremgår av Kredittilsynets forslag til lovtekst til § 6-1 sjette ledd (notatet side 15) at revisor skal rapportere til politiet. ØKOKRIM har i sin uttalelse (side 3) foreslått at meldingen sendes til deres hvitvaskingsenhet som i dag er mottaker av meldinger etter hvitvaskingsloven. Riksadvokaten er enig med ØKOKRIM i at det er hensiktsmessig å

benytte seg av allerede et etablert system, der det finnes personell med erfaring og faglig kompetanse. Det bør imidlertid fremgå av loven at rapporteringen skal skje til ØKOKRIM. Velges denne løsning har løsningen den prosessuelle følge at meldingen ikke blir behandlet som en anmeldelse, men som en melding/tips på lik linje med meldinger etter hvitvaskingsloven. Det vil med andre ord si at meldingen ikke blir behandlet etter straffeprosesslovens regler. Det er først når ØKOKRIM eller politiet for øvrig finner grunnlag for å iverksette etterforskning, jf straffeprosessloven § 224, at meldingen blir behandlet som en anmeldelse og straffeprosesslovens regler kommer til anvendelse. Før den tid vil saksbehandlingen følge hvitvaskingslovens bestemmelser og ØKOKRIMs rutiner for meldingsbehandling. Riksadvokaten kan ikke se at det foreligger hensyn som taler i mot å benytte ØKOKRIM som adressat for rapportering etter revisorloven. Snarere tvert om. Det fremstår som både faglig og ressursmessig forsvarlig. Meldingene vil også materielt være like.

For øvrig slutter riksadvokaten seg til ØKOKRIM statsadvokatembeters uttalelse.

Avslutningsvis beklages at uttalelsen – på grunn av stort arbeidspress – avgis etter fristen.

Tor-Aksel Busch

Roar Østby
statsadvokat